UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Sponsalibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

a Curent. [a]Hec lex põt intelligi duobus modis, vno modo ſecundum gl. ſcõz quã dic, †quod iudices debent eſſe preſentes, qñ examinant teſtes, ꝛ debent habere tabellionem, qui ſcribat dicta
3 teſtium: ꝗd eſt no. ꝛ ſic iſto †caſu probabunt [b]acta ꝑ teſtes, quod
b tz Iac. de Bel. in auth. vt in medio litis. in fi. ¶ †Querit glo.
3 vtrũ hec lex habeat locum ante litem conteſtatam, vel poſt: Et
c certe hʒ locum poſt litem conteſtatam, ꝛ an in caſibus, in quibus fiat examinatio ante lit. cõteſt. ad eternam rei memoriam. l. aſſe toto. ĩ. de her. inſt. Et ſecundũ hanc lec. dʒ exponi teſtari, i. volẽtib. teſtes producere: alio modo legit Iac. Butr. ꝛ iſtã lec. mul
4 tum no. neceſſariã. Pone, †ꝗ aliquis volebat facere teſtamentum, non patiebãtur venientes ab inteſtato venire notarium, ꝛ tunc debet iudex ire vel mittere notarium, vt poſſit teſtari.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Curent. Vide Fel. c. venerabilis. de teſti. in fi.
b ALEX. Probabuntur acta. Inquantũ hic Bar. vult, ꝗd põt ꝓbari per teſtes an fuerit facta examinatio teſtium preſente iudice, ꝛ ſic ẽt dum de ſimilibus actis, an poſſint probari per teſtes. Bart. vult quod ſic. Vide gl. idẽ tenentẽ in l. quoties. ĩ. tit. ij. per Can. in c. qm̃ ȝ. de proba. per Bar. in l. ſocietatẽ. §. arbitrorũ. pro ſocio. ꝛ in l. ne in arbitris. C. de arbit. ꝛ in conſi. inci. querit, ꝛ in dubiũ. ꝛ in l. emancipatione. C. de ñ. initr. ꝛ Ang. in l. ambiguitates. C. de teſta. ꝛ in l. teſtium. C. de teſtib. ꝛ Bal. in l. litigatoribus. C. de appel. ꝛ Ro. in l. j. C. de teſta.
c ALEX. ¶ Vtrum hec. Acta probatur per teſtes, dixi in l. contrahit. ȝ. de pig. ꝛ no. Bar. in l. emancipatione. C. de ñ. initr. ꝛ l. ne in arbitris. C. de arbi. vbi dt Bal. quod acta probãtur per ſcripturam priuatam. Adde an acta aliter poſſint probari quã ꝑ ſcripturam, Bal. conſi. xuij. lib. j. Pau. de ca. conſi. ij.

LEX XXIII.

1 ☞ Teſtis examinatus in cauſa quando poſſit in eadẽ produci.
2 Iudex repetit teſtem obſcure loquentem ex officio.

a Produci. [a]Quatuor modis põt intelligi hec lex ſecũdum gl. in eadem lege. † In glo. j. ibi, in l. ſi quis teſtibus. idem in eadem ſuper diuerſo capite, vt ibi per Cy. In ea. gl. ibi, qꝛ vero hoc eſt verum in eadem cauſa, alias ſecus, vt extra eo. c. veniẽs. ꝛ ibi per glo. ꝛ Inno. Item ꝛ in eadem cauſa produci poſſunt ſuꝑ alio capitulo vt extra eo. c. cum cauſam. el ij. In eadem glo. ibi,
2 repeti, ſed illud fiat officio iudicis, qñ obſcure dixerit, vt extra eo. c. cum clamor. In ea. gl. ibi, quarto, ꝛc. Cõtrariũ videt̃ no. per gl. extra e. c. cũ cãm. in vl. ꝛ plenius in c. cõſtitutus. el ij. extra eo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Produci. Vide Bar. in l. j. §. j. ff. vi bon. ra. ꝛ Bald. in auth. at q ſemel. in prin. de probat. Cy. in l. ſi quis teſtib. C. de teſtibus.

LEX XXIIII.

Teſtes. De materia huius legis dic vt notatur per glo. C. eo. l. etiam iure.

LEX XXV.

a Mandatis. [a]Querit gl. quid de procuratore: dt glo. ſecus. qꝛ videt̃, quod poſſit eſſe teſtis. Dic de hoc vt l. quoniã liberi. C. eo. in q. ij. per Cy. ꝛ in l. penul. §. j. ĩ. de diuer. ꝛ tẽp. preſc. Quero, quid in tutoribus: Dic vt in l. qui teſtamento. §. j. ĩ. de teſtam. ꝛ ibi per glo. Dy. ꝛ Iac. de Are.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Mãdatis. Vide in l. j. §. ſʒ ꝛ Ariſto. qd vi aut clam. POM. ¶ Vide que poſui ad Bar. l. deferre. §. item. ĩ. de iure fiſci.

De iuris & facti ignorantia. Rub. vi.

ADDITIO.

¶ Continuat gl. rubricam ꝛ ponit quatuor, que videntur idẽ, ꝛ non ſunt, vide eam, quam melius declara, vt ĩ. de teſta. de ſtatu. ¶ Item no. gl. que dicit quod copula, ꝛ ponitur inter diuerſa.
a P. PAV. P. ¶ De iuris. Vide in materia ignorantie, an ꝛ quãdo ſit excuſabilis, ꝛ quedam alia in rub. C. eo. tit. adde Bal. in l. fi. ff. de her. inſtit. Alex. cõſi. lij. vol. iiij. ꝛ Soc. conſ. cclj. ALEX. Et ad hunc tit. circa errorem iuris, vide Bar. in l. Claudius. de acqui. her. ꝛ nota. quod copula, ꝛ, poſita iter duo, denotat diuerſitatẽ. Hoc limita, niſi poneret̃ inter genus, ꝛ ſpeciẽ. Ita no. gl. in rub. C. de ſerui. ꝛ aqua. hic alleg. Imo in l. ſi cum dotẽ. §. ſi autem in ſeuiſſimo. ĩ. ſolu. matr. quod eſt not. ꝛ Bart. adde in l. j. ȝ. ad legẽ Aquil. per illum tex. in ſimil. Et hoc idẽ in terminis dicit Bartolus in l. in fraudem. §. neque inſtrumenta. infra de iure fiſci. in verſi. vlti. iſte. §. Item limita vt per Bartol. poſt glo. in l. j. ȝ. de pac. in prin.

LEX IX.

a Regula eſt iuris. §. Si quis. Not. ꝗ ſi prefatio legis eſt generalis, lʒ lex ſit ſpecialis, generaliter intelligitur. ¶ No. etiam ꝗ
b idem eſt ſi lex eſt ſpecialis, [b]ratio tamen eſt generalis. quod generaliter eſt intelligenda.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Regula. Vide tex. Bar. ꝛ ſcrib. in l. cum hi. in prin. de tranſac. ꝛ allegatur iſta l. j. §. pen. per Old. in conſi. ciij. inci. ꝗd talis eſt an c. quod quale eſt principiũ legis, vel ſtatuti talis iudicatur eſſe finis, nam precedentia trahuntur ad ſequentia, ꝛ econtra l. qui filiabus. in prin. ꝛ l. talis ſcriptura. de leg. j. l. ſi ſeruus plurium. in fi. eo. tit. ꝛ l. fi. de here. inſtit. l. item quia. ȝ. de pactis. l. Titia. §. item reſpondit. de ver. obl. l. ſi quis ex argentariis. §. ſi initium. de edendo. Et ad primum dictum huius legis ponderat iſtum tex. Bal. in c. ſecundo requiris. d app. Adde Bal. cõſi. ccxx. lib. ij. ¶ POM. Adde Barb. conſi. lvj. vo. ij. ꝛ conſ. lix. eo. vol. Iaſ. in l. licet. C. de pac. Bal. hic, Alex. l. Imperator. ĩ. ad Trebel. ꝛ conſi. cxj. vol. j. conſi. xij. vol. iij. ꝛ conſi. lij. vol. iiij. Iaſo. in l. illam. C. de colla.
b P. PAV. P. ¶ Specialis. Vide Ro. conſ. clxxiiij. inci. ampliſſime doctor. in j. colum. Alex. conſi. cxj. inci. ponderatis verbis. vide Barb. in repe. l. cum acutiſſimi de fideicommiſ. vbi allegat bonas leges ꝛ glo. ad hoc. Aduerte tamẽ quia allegatur gl. in cle. j. in verb. eligat̃. de elec. Ad hoc glo. alia in d. cle. j. vide ẽt Bal. c. ſecundo requiris. extra de appel. Item ratio ꝛ cauſa dictum declarat, ampliat ꝛ reſtringit, dicit Anto. de But. conſi. iij. inci. in nomine Ieſu, in facto ſancte Marie.

Liber vigeſimus tertius.

a De ſponſalibus.[a] Rubrica i.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ De ſpõſalib. Circa iſtã materiam ſponſaliorum, vide que habes ad Bar. in rub. C. eo. tit. vide omnino Alex. conſi. cxciiij. verſi. preterea. vo. ij. Bal. ꝛ alios in l. j. C. ſi rector prouin.

LEX I.

Sponſalia. Gl. tãgit hic vnã queſtionẽ. Si aliquis ſtipulatur ſibi aliquã in vxorem, ꝛ poſtea nolit eſſe, an poſſit agi ad intereſſe, forte qꝛ erat diues mulier. Cyn. tangit in l. j. C. eo. ꝛ Dy. in l. Titia. ĩ. de ver. obli. Et dic, vt ibi plene dixi, ver. quero, quid ſi mea. Item queritur in l. ij. an ad contrahenda ſponſalia ſufficiat nudus conſenſus an requiratur ſtipulatio.

LEX IIII.

Sufficit. Not. argu. ad id quod quotidie fit. Simile in l. certi condictio. §. ſi numos. ȝ. ſi cer. pet. ꝛ in l. ij. §. ſi qs. ĩ. ne quid in loco publico. ꝛ in l. ſi quis bonorũ. ĩ. de leg. j. ¶ Item querit gl. an matrimonium poſſit contrahi ſub ꝯdictione: Dic, vt in c. ſi. ꝛ quaſi per totum extra, de conditio ap. Item querit gl. quid ſi peniteat abſentem, vide gl. in ver. poſſe. ꝛ nota eã. De quo dic, vt in c. ſi. extra de procu. lib. vj.

LEX VI.

Si puelle. Not. legem, qꝛ veniet tibi de facto multoties. ¶ No. quod tutor non põt nec cõtrahere nec diſſoluere ſponſalia ſine volũtate puelle. de quo vide Cy. C. de nupt. l. j.

LEX VII.

1 ☞ Scientia cum taciturnitate qñ habeatur pro conſenſu.

a In ſponſalibus. §. In ſponſalibus. [a]No. quod ſcientia †cũ taciturnitate habetur pro conſenſu. Contra de l. ij. §. voluntatem. ĩ. ſol. matr. Solu. hic eſt fauor matrimonij propter coniunctionẽ perſonarum, arg. l. ſi ſeruus. ĩ. de donat. inter virum ꝛ vxo. Item qꝛ contradicendo poſſet impedire, arg. eius quod not. in l. Caius. ȝ. de pig. act.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ In ſponſalib. Plene ꝑ Bar. in l. que dotis. ĩ. ſol. mat. hic no. quod ſponſa filia ſciens ꝛ tacens habetur pro conſentiente. Quid aũt in filio: gl. in l. Lucius. ſol. matri. tʒ, ꝗ ſecus eſſet in filio qꝛ requiritur expreſſe cõſenſus ſm Ioan. qui ibi dt, ꝗ gloſ. in l. ſed ea que. ĩ. eo. tenet cõtra, ſcilicet ꝗ in filio ꝛ filia preſumpt

ſumptio ſit, qđ cõſentiat ſi nõ cõdicit, lʒ illa hoc nõ dicat, Oldr. vt qđ illa tenet p Jac. de are. cõiter ꝛ doc. facit qđ hr̃ in c. vnico. ad ſi. de deſpõ. impub. in vi. ꝛ ita intelligit Jo. poſt Bal. eẽ verũ, qñ tractat tm̃ de probatione ipſorũ ſpõſaliorũ, ſecus ſi poſſet gñare aliqđ pĩudiciũ, ꝛ ſic poſſet ſaluari ibi gl. ij. iñcto text vbi vr̃ caſus iñcta doctrina Bal. ibi, qđ eſt ſingulariter notandũ. adde qđ dixi ibi. Adde quod ſi filia tacẽte pr̃ illã pmiſit, et ſponſus vt vulgariter dicitur illã amplexatus ſit, deinde illa cum alio contrahat per verba de preſenti, quod matrimonium preualebit, vide Bal. conſi. xxxvij. lib. j.

LEX VIII.

a Furor. a Not. quod quedã impediunt faciẽda, que nõ impediunt iam facta. Ad quod l. patre furioſo. ſ. de his qui ſunt ſui vel alie. iur.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Furor. Semper allegatur hic tex. qđ cõtrus fact⁹ ab aliquo, qui illo tempore non erat furioſus, valet, vt hic, ꝛ capi. dilectus filius de ſponſa. ꝛ l. in negotijs. j. de reg. iur.

LEX IX.

Queſitum. No. quod ſola ductione in domũ non contrahunt ſpõſalia, qđ dic vt in c. j. in princip. de ſponſa. in vj.

LEX XVI.

1 Prohibetur quando aliquid, oĩa per que ad illud perueniũtur cenſetur prohibita.

2 Lex extenditur ad antecedentia, eius quod in eo expreſſe diſponitur.

a Oratio. a* No. qđ qñ quid prohibet omnia prohibentur per que deuenitur ad illud,

1 * vt l. ij. ſ. de iuriſ. om. iudic. ¶ Secũdo nota, † ꝙ lex

2 recipit interpretationem extẽſiuam ad ea, que ſunt antecedentia, ꝛ ad illud de quo eſt expreſſe diſpoſitum. De quo dixi plene in l. omnes populi. ſ. de iuſti. ꝛ iure.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Oratio. Limita iſtã regulã, niſi illud qđ fieret p indirectũ, haberet aliquã equitatẽ, vel iuſtã cãm Bal. in rubr. C. q admit. Itẽ duas alias pulchras limitatiões, vide p Alex. cõſi. cxciiij. vſ. ſpecialr̃ loquẽdo vol. ij. ꝛ vide oĩno Jaſ. in l. ij. colla. vlti. ff. de iuriſ. om. iudi. vbi ponit duas limitationes, credo qđ ſint illemet, quas ponit Alex. in d. cõſi. ꝛ Jaſ. late ibi cõprobat iſtud non procedere, quantũ ad penã incurrẽdã: qꝛ lʒ lex vel ſtatutũ imponeret penã pro aliquo non cenſeretur impoſita ſi fuerit aliqđ, p qđ deueniret ad illud ꝓhibitũ, puta ſpõſalitia vł aliquid ſimile: qꝛ lʒ etiã iſta prohibita cẽſeat, non tamen pro eis imponeret pena que imponeret, ſi illud prohibitum perficeret vt ibi late per eũ, vide eundem alia ſimilia adducẽtẽ in l. ſi. ff. de in ius voc. Itẽ p iſtã regulam, vide qõnẽ tactã p Aret. in l. extitimo. de vb. obli. ALEX. ¶ Vide gl. no. in c. j. in verſ. cõtrahere. de cõſang. ꝛ affini. Bal. in l. penu. ſ. pen. ff. ne qs eũ q in ius voc. et ibi dixi p Bal. in l. j. C. ſi rector prouincie. ꝛ ibi Cy. Quid econtra per Jo. and. in regula cum quid ꝓhibet. Et vide gl. in Cle. j. in verbo cõtrahere de cõſan. ꝛ affi. POM. ¶ Vide Jaſo. in l. ij. in ſi. ff. de iur. om. iud. Barb. cõſ. xij. vol. j. Et intellige regulam huius legis, vt p Alex. cõſ. cxciiij. vo. ij. Pan. conſ. lxij. ꝛ conſi. lxv. vol. ij. Bar. cõſ. xix. vol. j. ꝛ cõſi. xliij. e. vol. ꝛ Pan. ꝛ ibi ſcribẽtes in c. tranſlato de cõſti. Pan. in c. j. in gl. pe. de poſtu. ꝓlat. Soci. conſi. clxvj. Alex. conſi. lxx. vol. iij.

* CLAV. ¶ Illud. Adde quod licet prohibito matrimonio, intelligantur prohibita ſponſalia, tamen pena in vno appoſita non extenditur ad aliud. gl. in cle. j. de cõſang. ꝛ affini. ꝛ faciunt, que ponit Jaſ. in l. nõ dubium. C. de legib. ꝛ vide pro hoc notabili Alex. conſi. clxxxiij. vol. ij.

De ritu nuptiarum. Rubrica II.

LEX I.

1 Requiſita in actu fiendo debent interuenire etiam quando reficitur.

a Nuptie. a Nota qđ ea, que requiruntur in

1 cõfectiõe † alicuius actus, illa eadem requiruntur in refectione. Facit quod ſi a principio requiritur conſenſus partis in confectione inſtrumenti ipſius, ita quando eſt amiſſum in refectione ipſius.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Nuptie. Solennitas requiſita in cõctu faciẽdo requirit in reficiẽdo. Adde Dy. ꝛ Bart. in l. heredes palam ſ. ſi qs poſt. j. de teſtamẽ. Vide Bar. in l. actor. rem rat. hab. ꝛ pulchre Bal. per illũ tex. in l. ſi vt proponis. la ij. C. de nupt. p Moder. in c. iij. de Jud. vide que dixi ibi in l. j. ſ. ſi quis edificiũ. de oper. noui nũtia. POMA. ¶ Vide Feli. c. cũ acceſſiſſent. in ſi. de cõſti. ꝛ in c. conſuluit. de Judeis. Jaſo. in l. ius autẽ ciuile. ff. de iuſti. ꝛ iure.

LEX XIX.

1 Pater cogitur dotare filiam, ꝛ cogitur officio iudicis. An cogatur obligare bona pro dote data filie.

Qui liberos. Filia põt cogere patrẽ officio iudicis vt eã maritet, ei dotẽ det. h. d. ¶ No. qđ pater cogit dotare filiam. a

a Sʒ an cogat obligare bona † pro dote data filie? dic

1 vt not. Dy. in l. ſi cũ dotẽ. ſ. tranſgrediamur. j. ſoluto matrim. ¶ Itẽ quero vtrũ iſtud expediatur iure actionis, vel obligationis, vel quo iure? Et gl. in l. obligamur. ſ. ea lege. j. de acti. et obli. dicit, qđ iure actionis, ꝛ obligationis. Sʒ primũ eſt verũ, vt not. Gul. in l. cũ is. de condi. inde. ꝛ ego dixi in d. l. obligamur.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Dotare filiã. Fallit ſi hʒ filia vnde ſe dotet, ſecundũ Bal. in l. ſi mulier. ſ. cum proponeretur. ad Trebel.

LEX XX.

Sciendum. Not. quod ad officium curatoris pertinet adminiſtratio rerũ non perſone, ſed ſecus in tutore.

LEX XXXIII.

a Plerique. a Modicum interuallum tẽporis nõ inducit diuerſitatem actuũ. h. d. facit ad legem, Martius. ſ. loca.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Modicũ. Vide de intellectu gl. ꝛ doct. in l. ſi mulier. ſoluto matr. in prin. Itẽ facit, an ſi dos data ſit ab extraneo p muliere nupta, poſtea fecit diuortiũ, ꝛ demũ incõtinẽti redeintegrat, qđ vr̃ idẽ matrimoniũ, etiã quo ad hoc, vt extraneus nõ poſſit dotẽ petere. Si aũt dos data eſſet ab vxore vel eius patre etiam ſi ex interuallo redeintegraret, nõ poſſit dotem petere, licet iſto vltimo caſu ſecus eſſet in extraneo. Ita intelligas no. per gl. ꝛ doc. in l. ſi mulier. ſoluto mat. ꝛ ibi de hoc Jo.

LEX XXXIIII.

1 Mandatum non dicitur ſpeciale ad contrahendũ matrimonium, niſi exprimatur matrimonium certum. Similiter nec ad petendum reſt. in integ. niſi exprimatur cauſa. ꝛ nu. 2.

1 Generali. † No. nõ dr̃ ſpeciale mãdatũ ſi dr̃ ſimplr̃ ad mr̃imoniũ cõhẽdũ, ſʒ requirit, ꝙ exprimat mr̃imoniũ certũ. Et ſic facit, † ꝙ i

2 cã reſtitutiõis in inte. vbi requirit ſpãle mãdatũ, nõ ſufficit dicere, facio ꝓcuratorẽ ad petẽdũ reſtitutionẽ i inte. ſm Azo. ſed reqrit ſpãlr̃ cãm exprimi. Ad qđ l. ſi qs mihi bona. ſ. iuſſum. j. de acqui. her. ꝛ no. p Cy. in l. j. C. etiam per procu. cauſam in integ. reſtit. agi poſ. Dixi pleniſſime in l. ſi. j. de donat.

LEX XLIII.

a Palam. a Not. l. pro decretali, que dicit, qđ vſurarũ manifeſti nõ poſſunt facere teſtm̃ niſi certis ſolennitatibus ſeruatis, vt in capit. quanquam. de vſuris. in ſexto. ꝛ ibi per doctores. Qualiter autem dicatur vſurarius manifeſtus, habes plene in l. ij. de furtis.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Palam. Circa regulam iſtius ſ. in quantũ dicit, in delictis neceſſitatem non excuſare, nunquid tamen metus excuſet? vide Panor. conſi. iiij.

a ALEX. ¶ Palam. Licet Bar. ſ. que in adulterio. nõ legat, nota tñ, qđ mulier deprehenſa in adulterio ipſo iure eſt infamis ſine condemnatione, quid in maſculis? gl. eſt ſing. ꝛ nou. in l. ꝛ ſi crimine. C. de adulte.

1 Statutum qđ inſtrumenta vſurarũ manifeſti preſumantur fictitia, an habeat locum in eo, qui fuit vſurarius, ꝛ poſtea deſinit.

a ſ. Non ſolum. Not. ſ. nã dicit conſtitutio a Epi

1 ſcopi, quod inſtrumenta † manifeſtorum vſurariorũ preſumantur ficitia? Quid ſi aliquis fuerit vſurarius, ꝛ ex poſt deſinit, an teſtamẽta vel inſtrumẽta per eũ poſtea facta preſumantur ficitia? Iſte tex. facit qđ ſic. Qꝛ iſta queſtio pendet de facto, nõ dico modo. Ad quod facit l. pretor. ſ. is etiam. in princip. ſ. de eden.

ADDITO.

a P. PAV. P. ¶ Conſtitutio. Vide Moder. in l. j. in gl. iij. C. de edẽ. Curtiũ ꝛ alios, et quod ſcripſi ad Bartolum, ibi de vſurario,